

พยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

สุรพันธ์ มั่นคงดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-324-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EVIDENCE IN COMPUTER CRIME CASE

SURAPHAN MUNKONGDEE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

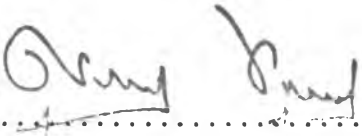
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-324-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์
โดย สุรพันธ์ มั่นคงดี
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญธัญญาส

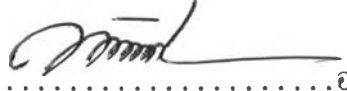
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

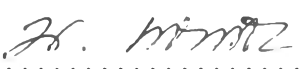

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

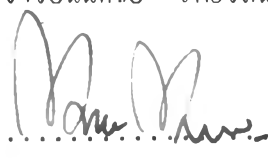
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญธัญญาส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พันตำรวจเอก ฟีรพันธุ์ เปรมภูติ)

.....กรรมการ
(อาจารย์เนนทชัย เพียรสนอง)

.....กรรมการ
(ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์)

สุรพันธ์ มั่นคงดี : พยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (EVIDENCE IN COMPUTER CRIME CASE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส,อ.ที่ปรึกษาร่วม : พ.ต.อ.พีรพันธุ์ เปรมภูติ, 156 หน้า. ISBN 974-332-324-4

การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ไปใช้ในการก่ออาชญากรรมได้เกิดขึ้นแล้ว ในประเทศไทย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะหาคำตอบว่า การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์จะพบกับปัญหาและอุปสรรคใดหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่าในการสืบสวนสอบสวน คดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ต้องประสบปัญหาสำคัญ คือความสามารถทางเทคนิคของผู้สืบสวน ความจำเป็นในการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความยากลำบากในการแกะรอยผู้บุกรุกเข้าสู่ระบบ ปัญหาในการชี้และรวบรวมพยานหลักฐาน การขาดสถิติและความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ความยากลำบากในการติดตามวิวัฒนาการทางคอมพิวเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ข้อจำกัดในการปรับใช้กฎหมายลักษณะพยานกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะ สังกัดอยู่ในหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชนมีการจัดตั้งคณะทำงานสืบสวนสอบสวน มีพนักงานสืบสวนสอบสวนที่ได้รับการฝึกอบรมให้ทราบถึงการค้นหาหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ การจับกุมและขนย้ายรวมทั้งการรักษาสภาพพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์อย่างปลอดภัย มีกฎหมายอาญาพิเศษเฉพาะเกี่ยวกับการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ทั้งในระดับมลรัฐและรัฐบาลกลางและมีกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานซึ่งเป็นผลลัพธ์จากคอมพิวเตอร์

การดำเนินคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ในประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษได้ จึงเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประเทศไทยที่จะเตรียมการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นที่คาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในอนาคตอันใกล้

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C870714 MAJOR LAW
KEY WORD: COMPUTER CRIME / EVIDENCE

SURAPHAN MUNKHONGDEE : EVIDENCE IN COMPUTER CRIME CASE. THESIS
ADVISOR : ASSOC. PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS, THESIS CO-ADVISOR :
POL. COL. PEERAPHAN PREMPOOTI, 156 pp. ISBN 974-332-324-4.

The computer as a criminal tool has been in Thailand. This thesis is focused on finding out whether the identification and collection of evidence for computer crime investigations could be problem or not.

Result getting from this research is that , computer crime investigations could be problems about technical competency of the investigators , the need for a radically upward leaning curve be police, difficulty of indentifying tracking perpetrators , problems in the identification and collection of evidence inadequate statistics and knowledge about patterns and incidents of computer crime , technology software and systems evolve so quickly , limitation of the law of evidence to deal with computer crime.

In The United States of America , Computer crime unit has been in organizations and private associations. They have team members for investigation computer crime , the police must have trained investigators who know how to indentify and locate computer evidence , seize and transport , preserve computer evidence by safety , crime legislation specific to computer has been enacted at both state and federal levels and the federal rule of evidence can be admissible concerned with computer output.

Computer crime in The United States of America can been proceed with the criminal case so it was good examination for Thailand to be solve the problems , it is expected to have the same problems in the very near future.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "พยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์" นี้บรรลุผลสำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากท่าน รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญธัญญาส และท่าน พันตำรวจเอก พิรพันธุ์ เบรมภูติ รองผู้บังคับการกองการต่างประเทศ ซึ่งกรุณาร่วมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านทั้งสอง เป็นผู้ที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความคิดและพบแนวทางการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งยังให้คำแนะนำอย่างดีอย่างต่อเนื่องจนทำให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์นี้ได้สำเร็จ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณต่อท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์นันท์ชัย เพียรสนอง ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำ ข้อมูล ช่วยตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์นี้ด้วย

หากผลที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาและสังคมส่วนรวม ผู้เขียนขอขอบคุณความดีให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุรพันธ์ มั่นคงดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของเรื่อง.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 ขอบเขตของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	7
2.1 พื้นฐานทางด้านเทคนิค.....	7
2.1.1 เครื่องคอมพิวเตอร์คืออะไร.....	7
2.1.2 ขนาดของเครื่องคอมพิวเตอร์.....	8
2.1.3 คำนียามศัพท์ของระบบคอมพิวเตอร์.....	9
2.2 พื้นฐานทางด้านกฎหมายของต่างประเทศ.....	19
2.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	19
2.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของประเทศ อังกฤษ.....	26
2.2.3 เจตนาในการกระทำความผิด.....	29
2.3 คำนียามศัพท์ของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 ประเภทและลักษณะของอาชญากรรมและอาชญากรคอมพิวเตอร์.....	33
2.4.1 การแบ่งประเภทอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของ ดร.เดวิด คาร์เตอร์และ ดร.แอนดรา แคทซ์.....	33
2.4.2 การแบ่งประเภทอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน เลขาธิการองค์การตำรวจสากล.....	35
2.4.3 การแบ่งประเภทอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ขององค์การ สหประชาชาติ.....	36
2.4.4 การแบ่งประเภทอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของ เดวิท ไอคอป, คาร์ล ซีเกอร์ และ วิลเลียม วันสเวิร์ท.....	37
2.4.5 อาชญากรคอมพิวเตอร์.....	40
2.5 คดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในต่างประเทศและในประเทศไทย.....	45
2.5.1 ตัวอย่างอาชญากรรมคอมพิวเตอร์จากการรวบรวมของ มหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	45
2.5.2 ตัวอย่างอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของ โรเบิร์ต สไนเดอร์....	48
2.5.3 ตัวอย่างอาชญากรรมคอมพิวเตอร์จากการสัมมนาทางวิชาการของ ดร.ศรีศักดิ์ จารมรمان และ ดร.กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน.....	50
2.5.4 คดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย.....	53
บทที่ 3 การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	61
3.1 การจัดตั้งหน่วยสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	62
3.1.1 ผู้จัดการโครงการ/คดี.....	62
3.1.2 ผู้สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับอาชญากรรม.....	62
3.1.3 พนักงานอัยการ.....	62
3.1.4 นักวิเคราะห์ระบบคอมพิวเตอร์.....	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.5 เจ้าหน้าที่พัฒนาโปรแกรม.....	63
3.1.6 ผู้ตรวจสอบข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์.....	63
3.1.7 วิศวกรระบบ.....	63
3.1.8 ผู้เชี่ยวชาญทางการรักษาความปลอดภัย.....	63
3.1.9 เสมียนข้อมูล.....	63
3.2 เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน.....	64
3.3 การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	66
3.3.1 การวางแผนในการตรวจค้น.....	66
3.3.2 อำนาจในการตรวจค้น.....	68
3.3.3 วิธีการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุ.....	69
3.3.4 วิธีการตรวจยึดพยานหลักฐานทางคอมพิวเตอร์.....	71
3.4 การพิสูจน์พยานหลักฐานทางด้านคอมพิวเตอร์.....	78
3.4.1 การตรวจรับพยานหลักฐาน.....	78
3.4.2 การตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน.....	79
3.4.3 การรายงานผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน.....	80
3.4.4 วิธีการพิสูจน์ทราบพยานหลักฐานของผู้เชี่ยวชาญ.....	80
3.5 การรักษาสภาพพยานหลักฐานอย่างปลอดภัย.....	83
3.5.1 การรักษาพยานหลักฐานที่เป็นเทปแม่เหล็ก (Magnetic Tape), ดิสก์ (Disk) หรือซีดี-รอม (CD-ROM).....	83
3.5.2 การรักษาพยานหลักฐานที่เป็นฮาร์ดแวร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง.....	83
3.6 แนวทางการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	84
3.6.1 การเข้าไปคัดลอกหรือล้างข้อความ.....	85
3.6.2 การดักฟังและการลอบฟัง.....	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.6.3 การปลอมตัว.....	87
3.6.4 การละเมิดลิขสิทธิ์.....	88
3.6.5 ประทุกล.....	89
3.6.6 การจู่โจม.....	89
3.6.7 การใช้โปรแกรมกระทำผิด.....	90
3.6.8 การโกงข้อมูล.....	92
3.6.9 การเจาะระบบ.....	92
บทที่ 4 การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	94
4.1 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	94
4.1.1 การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด.....	94
4.1.2 การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักพยานบอกเล่า.....	96
4.1.3 การรับรองความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐาน.....	99
4.1.4 การรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นเทปบันทึกเสียง.....	99
4.1.5 การรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นภาพนิ่ง ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์.....	101
4.2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานของประเทศอังกฤษ.....	101
4.2.1 การรับฟังข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ เป็นพยานในคดีอาญา.....	102
4.2.2 การรับฟังผลลัพธ์จากคอมพิวเตอร์ที่เป็นพยานหลักฐานโดยตรง..	103
4.3 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานของประเทศไทย.....	104
4.3.1 พยานวัตถุ.....	104
4.3.2 พยานเอกสาร.....	105
4.3.3 พยานบุคคล.....	109
4.3.4 การรับฟังข้อมูลคอมพิวเตอร์ เป็นพยานหลักฐานของศาล ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง.....	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานตามบทบัญญัติของกฎหมายไทย.....	117
5.1 ปัญหาชั้นรวบรวมพยานหลักฐานกรณีศึกษาตัวอย่างในประเทศไทย.....	117
5.1.1 พยานหลักฐานที่สำคัญในคดี.....	118
5.1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐาน.....	119
5.2 ปัญหาอำนาจในการตรวจค้นและยึดข้อมูลซึ่งบรรจุอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์.....	121
5.3 ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นสื่อบันทึกข้อมูลในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์.....	124
5.3.1 การกำหนดประเภทของสื่อที่ใช้เป็นพยานหลักฐาน.....	124
5.3.2 การรับรองความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลจากสื่อบันทึก.....	126
5.3.3 การรับฟังข้อมูลจากสื่อบันทึกเป็นพยานหลักฐานตามหลักต้นฉบับเอกสาร.....	128
5.3.4 การรับฟังข้อมูลจากสื่อบันทึกเป็นพยานหลักฐานตามหลักพยานบอกเล่าและ Hearsay.....	131
5.4 ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นสื่อบันทึกเสียงในคอมพิวเตอร์และเครือข่าย.....	132
5.5 ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์และเครือข่าย.....	135

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	138
6.1 การรวบรวมพยานหลักฐาน.....	138
6.1.1 วิธีการตรวจค้นและยึดพยานหลักฐาน.....	138
6.1.2 อำนาจในการตรวจค้นข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์.....	140
6.2 การรับฟังพยานหลักฐาน.....	141
6.2.1 การรับฟังพยานหลักฐานจากสื่อบันทึกของเครื่องคอมพิวเตอร์....	141
6.2.2 การรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นสื่อบันทึกเสียงในคอมพิวเตอร์....	147
6.2.3 การรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวซึ่งถูกบันทึก ไว้บนคอมพิวเตอร์.....	148
รายการอ้างอิง.....	149
ภาคผนวก.....	152
ประวัติผู้เขียน.....	156